

פרטי כל מס. כ/3

מישיבת ועדת הכנסת שהתקיימה ביום ב' ה' חשון תש"א  
(16.10.50) בשעה 15.10.

חברי הועדה:

נרכחים:

- י. הררי - היו"ר
- פ. אילנית
- ס. בן-עמי
- י. בר-יהודה
- ד. בר-דב-האי
- י. ברץ
- ז. גלוסקא (בזכות דעה מיעצת)
- ס. גרנובסקי
- א. ג'רג'ורה
- ת. טובי
- צ. יהודה
- ב. ילין-מור (בזכות דעה מיעצת)
- ס. יערי
- י. כסה
- י. כץ
- ע. סימון
- י. סרלין
- א. ציזלינג
- ה. קוק
- א. רזיאל-נאור
- י. שמחוני
- א. שפטל
- א. תבורי

מוזמנים:

- י. שפרינצק - יו"ר הכנסת
- ח. לי-אור - מזכיר יו"ר הכנסת
- ב. ניר - סגן יו"ר הכנסת
- ס. רוזטי - מזכיר הכנסת

נעדרים:

- א. י. גרינברג
- י. מזור
- ס. נורוק

סדר-היום:

סדר הדיונים לאחר הודעת ראש הממשלה.

י. הררי - היו"ר:

פותח את הישיבה.  
לי לא נוספה כל אינפורמציה על מה שלא ידעתי

מאז הבוקר.

י. סרלין:

אני רוצה להציע לסדר, כי אנו נפסיק עתה את הישיבה בטרם שהתחילה. לאחר הודעת ראש הממשלה נבקש להפסיק את ישיבת מליאת הכנסת ונדון שנית במצב, כי לפי שעה המצב לא ברור ויהיה לא ברור עד אשר ראש הממשלה יופיע בפני הכנסת. אין טעם כי אנו פה נחליט בדברים היפוטטיים העלולים להשתנות בכל רגע.

י. הררי - היו"ר:

ישנה הצעה להפסיק עתה את הישיבה בטרם שהתחילה. אחרי הודעת ראש הממשלה תבקש העדה להפסיק את דיוני מליאת הכנסת ותתכנס שנית לדון במצב, כי אז יהיו הדברים יותר ברורים.

ד. בר-רב-האי:

הצעת חבר הכנסת סרלין היא הצעת חבר הכנסת קוק שנפלה בישיבה הקודמת, זאת-אומרת ששום דבר לא השתנה.

מ. יערי:

אני רוצה לומר לסדר. בישיבה הקודמת נקשו חברי סיעת מפלגת פועלי ארץ-ישראל להפסיק את ישיבת ועדת הכנסת, כי הם רוצים להתייעץ. הצעת חבר הכנסת ציזלינג היתה קשורה בהודעת ראש הממשלה שתבהיר דיוניה וועדת הכנסת תתכנס שנית. עתה עלינו רק לשמוע מפי סיעת מפלגת פועלי ארץ-ישראל אם יש להם הצעה חדשה?

ת. טובי:

אני חושב כי לא נחסף לנו דבר מאז דיונינו בבוקר. לכן אני חושב כי יש להחליט עתה, שהכנסת מטפלת אך ורק בהודעת ראש הממשלה ולאחר ההודעה נראה את אשר יש בידינו לעשות. התפקיד האחד העומד לפנינו עתה, הוא לקבל את הצעת ראש הממשלה או לא לקבל, גם אם יציע את אותו הרכב של הממשלה המתפטרת. אני מציע שהועדה תקבל את הצעת חבר הכנסת ציזלינג ותפסיק את ישיבת מליאת הכנסת לאחר שנשמע את הודעת ראש הממשלה.

י. הררי - היו"ר:

חבר הכנסת טובי, בדברייך כדאי להבדיל שני דברים: (א) אם יש לדחות את הודעת ראש הממשלה. (ב) או שאנו מתפזרים מחוסר ידיעות נוספות.

פ. אילנית:

אני מקבלת את ההצעה שיש לדחות עתה את ישיבת ועדת הכנסת. אולם יש לקבל את ההצעה השנייה שהיא חיובית, ובמקרה וראש הממשלה יודיע על שנויים בממשלה, ועדת הכנסת תפנה לנשיאות ותבקש להפסיק את הדיונים במליאה ותדון במצב.

מ. גרבובסקי:

ראש הממשלה ימסור את הודעתו והסיעות יחוו את דעתן, אחר-כך תבוא ההצבעה. ראש הממשלה יודיע על התפטרות הממשלה ויציע ממשלה חדשה, אשר אם היא תקבל ומיד יביעו לה אימון. באם הממשלה החדשה לא תקבל, תשאר הממשלה הקודמת. כאשר ראש הממשלה ימסור את הודעתו כל סיעה מביעה את דעתה - דבר שימשך בודאי שתי ימים ואחר-כך תבוא ההצבעה.

אשר לצורת ההצבעה - אני מציע לתת זכות דבור שווה, כלומר מכל סיעה ידבר אחד, אין כאן ענין של ויכוח. אילו היתה באה הרצאת שר האוצר כהמשך להודעת ראש הממשלה יכול היה להתעורר ויכוח, אלא במקרה זה תבוא תגובת הסיעות להודעת ראש הממשלה ואחרי זה נצביע.

א. ציזלינג:

אינני סובר שאנחנו צריכים לעסוק בספורט בכנסת הדורשת בחינת מהירות האודינאציה, אני אינני זקוק לזה. אינני יודע מה תהיה הודעת ראש הממשלה, אולם נוצר מצב מטובך ולכן אחרי הודעת ראש הממשלה תבוא הפסקה ואם יהיה צורך, תהיינה התייעצויות של הסיעות.

י. סרלין:

אני תומך בהצעת חבר הכנסת ציזלינג, כי תבוא הפסקה לאחר הודעת ראש הממשלה.

מ. בן-עמי:

ההצעה הזאת מתקבלת על הדעת, ותגובת הסיעות תמשך בודאי עד ישיבת הערב.

י. בר-יהודה:

אני מסכים למה שנאמר כאן ניחס להפסקת מליאת הכנסת, אבל השאלה באיזה סדר ידברו? אני מציע שיזכרו לפי גודל הסיעות.

מ. גרבובסקי:

אם אנחנו נרצה לומר ולדבר האחרונים?

י. בר-יהודה:

ידברו לפי גודל הסיעות ואיש לא ילחץ על שום סיעה אם היא לא תרצה לדבר, אבל היא אצונה יכולה לבחור לה את מקומה. סיעת מפלגת פועלי ארץ-ישראל תופיע עכשיו לא כסיעת הממשלה, אלא כאחת הסיעות בכנסת, אין צורך להסכים שמפלגת פועלי ארץ-ישראל תענה, היא צריכה לדבר באופן שווה. אם יש להם יתרונות במצבים שונים עליהם לדעת לשאת גם בחסדונות. אני חושב שאין כאן כל ענין של פריבילגיות, אלא ענין של שוויון וצריך לדבר לפי גודל הסיעות. ראש הממשלה במקרה זה הוא לא דובר מפלגת פועלי ארץ-ישראל.

אשר לזמן שיקציבו לכל אחד ואחד - הציע חבר הכנסת גרבובסקי שכולם ידברו אותו מספר רגעים, אני בנקודה זו מוכן שלא להתווכח, אני רוצה לדעת מהו הזמן הנתן לנו? הזמן הנתן הוא רבע שעה, אני מסכים שהזמן הנתן אף הוא יהיה בפרופורציה לגודל הסיעות, וכן הדין לגבי מפלגת פועלי ארץ-ישראל. אני חושב שבמשך רבע שעה אי-אפשר להסביר בצורה אנושית את כל הענין.

ש. כץ:

אני מניח שאין התנגדות להפסקת מליאת הכנסת ואז הייתי מציע שהועדה תחכם שנית ותחליט על כל הדברים.

ה. קוק:

אני רוצה לנמק את הצעתו של חבר הכנסת כץ, כי אין לדעת אם רבע שעה מספיקה בכדי לענות, כי אין לדעת את אשר יאמר ראש הממשלה, אם תהיה זו רק הודעת ראש הממשלה יתכן ורבע שעה זה מספיק, אולם תהיה זו הצעת תכנית כלכלית, רבע שעה לא מספיק ויש צורך בדיון של הרבה שעות. מכל מקום ברור כי אין לדעת מה תהיה ההודעה?

ס. גרבובסקי:

בישיבה הקודמת בבוקר באנו בהצעה ששר האוצר ירצה את תכניתו הכלכלית כחלק מהודעת ראש הממשלה, והיתה לכך התנגדות מצד החברים, אנחנו אמנם, יכולנו להעביר את ההחלטה בדבר הרצאת שר האוצר. אולם אני בקשתי אא להפסיק עתה את הישיבה והלכנו להתייעץ, כי על ענין זה לא נסדר מערכה. עתה באנו בהצעה כי תהיה הודעת ראש הממשלה, זה בערך מה שדרשו החברים, אולם זה לא סוד כי מפלגת פועלי ארץ-ישראל היא הסיעה הגדולה ביותר בכנסת, אני אמנף, איבני מייצג כאן את ראש הממשלה, מפלגת פועלי ארץ-ישראל כסיעה הגדולה ביותר וצריכה להגיב על הודעת ראש הממשלה. מה ההגיון לדרוש מאתנו להופיע ראשונים, אני נותן לחבר הכנסת בר-יהודה להיות הראשון, ואם אין כאן שרירות תנו לנו גם כן להגיב ולהיות האחרונים.

אשר להצעה כי רשות הדיבור תנתן ל-15 רגע, יתכן שזה זמן קצר, אבל אם עוברים לענין של הרצאה אזי ידברו לפי גודל הסיעות. אין לדעת מה תהיה ההודעה קצרה או ארוכה, אבל אם תנתן רשות ויבשר לחצי שעה אזי לא יתכן שכל סיעה תדבר חצי שעה, ומפלגת פועלי ארץ-ישראל אצא תצטרך לענות לכולם, לא יתכן שאף היא תדבר חצי שעה. סיעה קטנה תקבל קצת יותר זמן, אבל אם מכל סיעה ידבר אחד, בזה יש שוויון גמור לגבי כל הסיעות ויהיה הפרינציפ איזה שיהיה.

ת. טובי:

אני רוצה להעיר לגבי הזמן שבקבע לסיעות, הרי לסיעה קטנה יש מה להגיד כשם שלסיעה גדולה, לכן צריך להיות זמן שווה לכל הסיעות, ואם רבע שעה אינו מספיק אפשר להוסיף עוד 5 דקות. אולם אני מציע שנקבל את הפרינציפ של זמן שווה לכל הסיעות או שאחד ידבר ששם כל הסיעה.

א. ציזלינג:

אני מציע כי מהסיעות הגדולות ידברו 2, כל אחד 15 דקות, מיתר הסיעות ידבר רק אדם אחד 15 דקות. בטור הראשון של הויכוחים ידברו לפי גודל הסיעות ובטור השני בכיוון הפוך, זה יתן למפלגת פועלי ארץ-ישראל את האפשרות להיות גם האחרונה בתור. אני בא להציע כאן סדר מסוים, ואני מוכן להסכים שיזכרו לפי הסדר הרגיל.

י. כסה:

אני אינני יודע מדוע מסכרמים לקבל החלטה שמדברים לפי סדר פסוים. מאז שהכנסת קיימת מדברים לפי גורל הסיעות, אבל בויכוח פוליטי היו ר' הוא הקובע את סדר הנואמים והוא הנותן רשות דיבור על יסוד מה שנקבע.

י. שמחוננית:

יכול להיות מקרה שסיעת אצאצא מפלגת פועלי ארץ-ישראל תובעת לעצמה להיות הראשונה - זה דבר המתקבל על הדעת, כי היא רוצה לתת את היריה הראשונה טרם שהשתמשו בכל הניסוקים. אולם עליכם לדעת כי ישנן בכנסת מספר סיעות, וברור כי הן אינן משחקות את התפקידים הראשונים, אבל זה לא סדר ולא חברי לבוא ולהגיד תבטיחו שאתם תהיו הראשונים, אל תחייבו סדרים מכניים שיודעים פראש מה גורל המשחקים?

ד. בר-רב-האי:

אנא רוצה להזכיר לחבר הכנסת בר-יהודה, כי כל הקשור לתקנון שנינו אחראיים לו במידה שיהיה אחרי הודעת ראש הממשלה ידברו חברי הכנסת לפי גורל הסיעות ובתנאי שהמפלגה המשתתפת בממשלה אינה יכולה לבחור לה את מקומה בויכוח - כך אמר חבר הכנסת בר-יהודה - זאת קונסטיטוציה אקרויטית, כל הדברים האלה הם בניגוד גמור להגיון הבריא שהריך את שנינו בשעה שנסחנו את הסעיף בנוגע לממשלה חדשה וממשלה נשאר.

י. הררי - היו"ר:

ישנה לפנינו הצעת חברי הכנסת קוק וכך האומרת כי אין להחליט עתה דבר, אלא לאחר הודעת ראש הממשלה שתכנס שנית וועדת הכנסת ותחליט לגבי הנוהג של המסך הויכוח.

ה צ ב ע ה

- בעד ההצעה - 3
- נגד ההצעה - 9

ס ח ל י ט י מ

כי יש להחליט עתה לגבי הטידורים של המסך הויכוח לאחר הודעת ראש הממשלה.

י. הררי - היו"ר:

כן ישנה לפנינו הצעה האומרת, כי יש להפסיק את ישיבת מליאת הכנסת לאחר הודעת ראש הממשלה, והצעה אחרת האומרת כי יש להמשיך בויכוח מבלי להפסיק את ישיבת אצאצא המליאה. עד כה נהוג היה שאם בישיבת הוועדות, אחת הסיעות מבקשת להפסיק את הישיבה, מפסיקים אותה. אבל לגבי ישיבת המליאה לא קיים נוהג כזה ועל כן אנו צריכים להצביע על כך.

ס. גרבוטסקי:

כדי לא ליצור תקדימים שאין סיעה יכולה לקום ולבקש את הפסקת ישיבת הכנסת, הרי יכולה לקום סיעה ולבקש באופן יוצא מן הכלל את הפסקת המליאה, ואין צורך להצביע על כך, שאם לא כן אנו יוצרים תקדים.

ס. בן-עמי:

קרה כבר שאחרי הודעת הממשלה לא דנו מיד על הנושא, אלא בעניינים אחרים, ואני אינני רואה את האסון הגדול שבדבר אם נפסיק את ישיבת המליאה ונשקול בדעתנו את המצב.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת:

עתה נתקבלה הודעה כי הממשלה מבקשת לדחות את תחילת הישיבה לשעה 17.00.

ס ח ל י ט י מ

כי יש להפסיק את ישיבת מליאת הכנסת מיד לאחר הודעת ראש הממשלה לשם התייעצות הסיעות.

ה. קוק:

אשר לזמן הנתן לכל חבר - הרי אפשר לקבוע כי הזמן הנתן הוא 3 דקות לכל חבר, ובנשיאות ישנה חלוקה מדויקת של הזמן ואין צורך בסור עולה וכסור יורד.

ע. סיפורי:

אני מציעה דקה אחת לכל חבר.

בראשונה עלינו להחליט אם נותננים פעמיים  
את ראש הדיבור, ואחר-כך בקבע את הזמן.

י. הררי - היו"ר:

פ ח ל ט י מ:

פה אחד כי רשות הדיבור הנתנת לסייעות הזא  
לפי חישוב של שתי דקות לגולגולת כולל  
את הקצבה הנוספת שהנשיאות מחליטה להוסיף.

ח. טובי:

ההצעה היא בלתי הגיונית, כי אז "ויצו"  
מדבר 20 דקות. לכן אני מציע שסיעה קטנה

מדבר 20 דקות.

אני יכול להעמיד להצבעה אם חברי הועדה  
מוכנים לשנות את ההחלטה שנתקבלה.

י. הררי - היו"ר:

פ ח ל ט י מ:

כי אין להסכים להצעת חבר הכנסת טובי  
ואין לשנות את ההחלטה שנתקבלה ולדרון  
בה מחדש.

י. הררי - היו"ר:

עתה נשאר לנו להחליט על סדר הנאומים. אני  
מבין שנקודת המוקד היא אם מפלגת פועלי  
היתה הצעה שהיו"ר קובע את רשות הדיבור או

ארץ-ישראל מדב ר האחרונה או לא? היתה הצעה שהיו"ר קובע את רשות הדיבור או  
שאנחנו רוצים לדון בנוהג זה?

פ ח ל ט י מ:

כי יש לנהוג עתה כמו שנהגו עד כה, ויו"ר  
הכנסת קובע את רשות הדיבור.

הישיבה ננעלה בשעה 16.00.